

LAUSUNTO

Liikenne- ja viestintäministeriön kirjaamo

kirjaamo@lvm.fi

Viite: Lausuntopyyntö Liikenteen- ja viestinnän avoin tieto – työryhmän raporttiluonnoksesta
Asia: Tietosuojavaltuutetun lausunto

Asia

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt lausuntoa Liikenteen ja viestinnän avoin tieto – työryhmän raporttiluonnoksesta. Työryhmän raportti sisältää muun muassa aineisto kartoituksen ja yhteiset tiedonluovutuskäytännöt sekä suunnitelman priorisoitujen tietoaineistojen avaamiseksi.

Tietosuojavaltuutetun toimivalta

Henkilötietolain (523/1999) 38 §:n 1 momentin mukaan tietosuojavaltuutettu antaa henkilötietojen käsittelyä koskevaa ohjausta ja neuvontaa sekä valvoo henkilötietojen käsittelyä tämän lain tavoitteiden toteuttamiseksi ja käyttää päätösvaltaa siten kuin tässä laissa säädetään.

Henkilötietolain 40 §:n 1 momentin mukaan tietosuojavaltuutetun on edistettävä hyvää tietojenkäsittelytapaa sekä ohjein ja neuvoin pyrittävä siihen, ettei lainvastaista menettelyä jatketa tai uusita. Tarvittaessa tietosuojavaltuutetun on saatettava asia tietosuojalautakunnan päätettäväksi taikka ilmoitettava syytteesen panoa varten.

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 315 00181 Helsinki	Albertinkatu 25 A 3. kerros	029 56 66700	tietosuoja@om.fi http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00	pe 9:00-12:00

Tietosuojavaltuutetun lausunto

Raportti on laadittu kokonaisvaltaisesti huomioiden osin myös tietoaineistot, joissa on käyttörajoitteita. Henkilötietoja sisältävät tietoaineistot kuuluvat ryhmään, joiden yhteydessä tulee huomioida lainsäädännön asettamat edellytykset henkilötietojen luovutukselle. Lausunnon kohteena olevassa raportissa pohditaan myös tällaisten aineistojen osalta niiden käyttöä edistäviä toimenpiteitä, samalla lainsäädännön reunaehdot tunnistaen. **Pidän tärkeänä, että henkilötietoja sisältävien tietoaineistojen käytettävyyttä pyritään aktiivisesti parantamaan tietosuojaperiaatteet huomioiden.**

Raportissa todetaan (s.13), että ”Virastoja ohjaa viranomaisten tietojen luovutusta koskeva lainsäädäntö, erityisesti julkisuuslaki ja henkilötietolaki.”

Huomautan, että henkilötietolaki säätelee nimenomaan oikeutta vastaanottaa ja käsitellä henkilötietoja. Henkilötietolain 8 §:ssä säädetään niistä yleisistä edellytyksistä, joiden perusteella henkilötietoja voidaan käsitellä. Julkisuuslaki ja alakohtainen erityislaki puolestaan säätelee sitä, milloin ja mitä tietoja on oikeus luovuttaa. Julkisuuslain 16 §:n 3 momentin mukaan henkilötietoja saa luovuttaa, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja. Luovuttaminen on siis mahdollista ilman suostumustakin, jos tietojen käsittelyyn on olemassa joku muu lainmukainen käsittelyperuste. Olennaista havaita, että henkilötietolaki ei sinänsä säätele tietojen luovutusta viranomaisten osalta, eikä se näin ollen ole myöskään tietojen luovutuksen este.

Edelleen raportin ajoneuvoliikennerekisterilakia koskevassa seuraavassa kappaleessa todetaan (s. 13), että ”Tieliikenteen osalta tietojen luovutus perustuu erityisesti ajoneuvoliikennerekisteristä annettuun lakiin. Kyseisessä laissa määritetään, mille tahoille tietoja voidaan luovuttaa, minkälaisin otantaperustein ja minkälaisiin käyttötarkoituksiin. Henkilötiedot ja käyttötarkoituksivaatimukset rajoittavat tiedon hyödynnettävyyttä. Jatkossa tulisi selvittää henkilön oikeutta omiin tietoihinsa ja siten parempaa käytettävyyttä palvelukehityksessä henkilön suostumuksen mukaisesti.”

Olennaista tässä yhteydessä lienee kiinnittää huomioita nimenomaan niihin tekijöihin, jotka estävät tietojen luovuttamisen. Tietosuojalainsäädännön osalta käsittelyperusteet edellä esitetyllä tavalla ovat jo olemassa, koska suostumus on yksi henkilötietolaissa säädetyistä henkilötietojen käsittelyperusteista. Suostumuksen tulee täyttää laissa määritellyt kriteerit, että se voi toimia henkilötietojen lainmukaisena käsittelyperusteena. Henkilötietolain 3 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaan, henkilötietojen käsittelyyn oikeuttavan suostumuksen on oltava vapaaehtoinen, yksilöity ja tietoinen. Arkaluonteisten tietojen osalta suostumuksen tulee olla myös henkilötietolain 12 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan nimenomainen. Suostumuksella kerättyjen tietojen käyttöä rajaa suostumuksen sisältö eli se, minkälaiseen käsittelyyn

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 315	Albertinkatu 25 A	010 366 6700	tietosuoja@om.fi
00181 Helsinki	3. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	010 36 16670	0100 862 05	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00 pe 9:00-12:00

suostumus on annettu. On tärkeää havaita, että suostumuksen perusteella ei kuitenkaan voida poiketa muista tietosuojaperiaatteista, kuten esimerkiksi tarpeellisuusvaatimuksesta tai suojausvelvoitteesta. Suostumukseen kuuluu olennaisena osana myös se, että rekisteröity voi sen halutessaan peruuttaa. Tietosuojavaltuutetun toimiston sivuilta osoitteesta www.tietosuoja.fi on löydettävissä opas ”Henkilötietojen käsittely suostumuksen perusteella”. Myös tietosuojaryhmä WP 29 lausunnossa 15/2011 suostumuksen määritelmästä käydään läpi suostumukselle asetettavia kriteereitä. **Kun suostumukselle asetetut vaatimukset huomioidaan asianmukaisesti, voidaan suostumuksen hallinnan kautta luoda joustavuutta myös henkilötietoja sisältävän aineiston hyödyntämiseen. Näiltä osin haluan kannustaa suostumusten hallintaprosessien kehittämiseen siten, että se osaltaan edistäisi henkilötietoja sisältävien tietoaineistojen hyödynnettävyyttä.**

Kun henkilötietoja sisältävän aineiston hyödynnettävyyttä kartoitetaan, kiinnitän huomioitanne siihen, että henkilötietojen käsittelyä ohjaavaan säädöskehikkoon voi olla odotettavissa muutoksia valmisteilla olevan tietosuoja-asetuksen kautta. Näin ollen toimintaprosessien valmistelussa on syytä kiinnittää huomioita myös komission antaman asetusehdotuksen vaatimuksiin.

Johtopäätös

Samalla, kun pyritään kartoittamaan ja kehittämään Liikenne- ja viestintäministeriön toimialalla ”avoimen datan toimintamallia”, tulee myös tarkastella käyttörajoitusten alaisten aineiston hyödyntämismahdollisuuksia. **On tärkeää tunnistaa jo nykyisen lainsäädännön luomat mahdollisuudet henkilötietojen käsittelylle sekä pyrkiä toimintaprosesseja kehittämällä lisäämään tämän aineiston käyttömahdollisuuksia ja hyödynnettävyyttä.**

Tietosuojavaltuutetun toimisto osallistuu mielellään yhteistyöhön, jonka tarkoituksena on edistää tietoaineistojen käyttöä ja hyödynnettävyyttä siten, että tietosuojanäkökohdat huomioidaan asianmukaisesti.

Tietosuojavaltuutettu

Reijo Aarnio

Ylitarkastaja

Raisa Leivonen

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 315	Albertinkatu 25 A	010 366 6700	tietosuoja@om.fi
00181 Helsinki	3. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	010 36 16670	0100 862 05	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00 pe 9:00-12:00